

Karina Żukowska – Nawrot

Alkoholizm – choroba duszy i ciała

Nie ulega wątpliwości fakt, że człowiek żyjący w czasach współczesnych jest zagubiony, sfrustrowany i często samotny. Przyczyn zaistnienia tego faktu doszukiwać się można zarówno w uwarunkowaniach biologicznych, jak i w gwałtownych przemianach ekonomiczno - społecznych jakie zaszły w ostatnich latach.

Zła polityka społeczna, a co za tym idzie wzrost bezrobocia spowodował pogorszenie się sytuacji materialnej wielu ludzi. Zmiany zaś kulturowe, które zaobserwować można na całym świecie spowodowały erozję wartości i norm społecznych.

Chorobę alkoholową określa się często jako „chorobę emocji”, schorzenie ludzi niekochanych, nieakceptowanych, czy samotnych.

Ważną rolę w powstawaniu tej jednostki chorobowej odgrywają czynniki zarówno biologiczne, jak i społeczne. Najnowsze badania naukowe - za powstanie alkoholizmu obarczają także - czynniki genetyczne, a w szczególności aberrację jednego z genów w kodzie DNA, tzw. gen alkoholika.

Wielu badaczy twierdzi, że w powstawaniu uzależnienia od alkoholu udział czynnika genetycznego waha się w granicach 40-60%. W badanych grupach hospitalizowanych alkoholików 40% - 80% miało w najbliższej rodzinie osoby z tym samym problemem. Biorąc pod uwagę powyższe wyniki badań - wyodrębnia się tzw. alkoholizm typu II, czyli alkoholizm

uwarunkowany genetycznie (w odróżnieniu od alkoholizmu typu I, który spowodowany jest uwarunkowaniami środowiskowymi) [Margasiński, 2010: 17].

Wiadomym jest, że zdecydowanie bardziej podatni na chorobę alkoholową są ludzie, w których domach obecny był alkohol. Dzieci, których rodzice „nadużywali alkoholu”, sami najprawdopodobniej będą nadużywać go w przyszłości, gdyż zapewne utkwiał im w pamięci obraz np. ojca - bezrobotnego, zestresowanego, który po wypiciu alkoholu robił się odważniejszy, optymistyczniej patrzący w przyszłość, pomijając to, że często agresywny. Oczywiście nie jest regułą fakt, że dziecko alkoholika będzie powielało jego „skłonności” do alkoholu w dorosłym życiu. Często bywa, iż wizja „pijanej rodziny” budzi w dziecku pogardę, wstręt i niekoniecznie chęć do naśladowania patologicznych zachowań rodziców.

Charakterystycznymi cechami osobowości dzieci wychowanych w rodzinie z problemem alkoholowym są:

- „- lęk przed utratą kontroli,
- lęk przed uczuciami (zamrożenie emocji),
- lęk przed sytuacjami konfliktowymi,
- nadmiernie rozwinięte poczucie obowiązku,
- niemożność odprężenia się,
- zaniedbywanie własnych potrzeb, niemożność ich rozpoznawania,
- poczucie winy towarzyszące obronie siebie,
- brak spontaniczności i umiejętności określania własnych uczuć,
- niepewność i ciągłe zastanawianie się jakie uczucia są „normalne” i co powinno się czuć w danej sytuacji,
- brak zaufania do ludzi,
- trudności w związkach intymnych,
- nieświadome dążenie do chaosu,
- mylenie miłości z litością,
- zdolność przetrwania w trudnych sytuacjach” [Majchrzyk-Mikuła, 2006: 24].

Badania naukowe dotyczące nadużywania alkoholu potwierdzają pewną prawidłowość, iż bardziej podatni na uzależnienie są mężczyźni, zaś kobiety mają niższą tolerancję na alkohol, co oznacza, że ta sama dawka wypitego alkoholu oddziałuje silniej na kobietę, niż mężczyznę.

Jednocześnie zaobserwowano niepokojące zjawisko związane ze wzrostem spożycia alkoholu przez młode kobiety, które piją i upijają się równie często jak młodzi mężczyźni (Wielka Brytania, Węgry, Polska, kraje Skandynawski).

Alkoholicy są zazwyczaj osobami, które do perfekcji doprowadziły umiejętność „usprawiedliwiania” swojego nałogu. Powołują się przy tym na brak miłości, akceptacji, zrozumienia ze strony otoczenia, kłopoty rodzinne, czy zawodowe i tysiące innych usprawiedliwień, które powodują sięgnięcie po alkohol.

Jednym z socjologicznych sposobów tłumaczenia wpływu otoczenia na uwarunkowania dotyczące picia alkoholu jest teoria społecznego uczenia się. W teorii tej podkreśla się znaczenie czynników biologicznych, psychologicznych jak i społecznych w powstawaniu alkoholizmu. Mówimy wówczas o tzw. alkoholizmie typu I, a więc alkoholizmie uwarunkowanym środowiskowo, który charakteryzuje się na ogół brakiem rodzinnego obciążenia genetycznego, późnym pojawieniem się choroby, zazwyczaj po 25 roku życia, podobnym

przebiegiem zarówno wśród mężczyzn, jak i wśród kobiet - w trakcie picia mogą pojawiać się dłuższe przerwy, występują powikłania somatyczne i psychiczne.

Przerażający jest fakt, że alkohol w naszym kraju przez wielu uznawanych był i jest za „część kultury”, zaś spożywanie go w wielu okolicznościach jest swego rodzaju normą obyczajową i nie budzi zdziwienia, a tym bardziej potępienia. Czynniki psychologiczne wpływające na powstawanie zjawiska alkoholizmu najlepiej widać we wstępnej fazie choroby alkoholowej (według klasycznej teorii Jedlinka). W fazie tej picie ma charakter objawowy, zaś osoba pijąca alkohol odkrywa faktyczny związek pomiędzy nękającymi go problemami życiowymi, a poczuciem ich rozładowania po

spożyciu alkoholu. Wraz ilością wypijanego alkoholu rośnie tolerancja organizmu na jego spożycie, co sprawia, że aby osiągnąć podobny efekt, osoba znajdującą się w tej fazie uzależnienia musi przyjmować go coraz więcej. Wpada tym samym w pułapkę uzależnienia [Margasiński, 2010: 17]. Według Z. Gasia sięganie po alkohol można w pewnej mierze porównać do sięgania po lekarstwo w sytuacji, gdy człowiek czuje się źle. W porównaniu tym alkohol byłby jednak lekarstwem, które działa objawowo, a więc na krótki okres czasu usuwa dolegliwości, nie usuwając ich przyczyn [Gaś, 1993: 38].

„W życiu każdego człowieka pojawiają się sytuacje trudne, kryzysowe, wymagające z jednej strony - pogłębionej refleksji nad ich uwarunkowaniami, z drugiej zaś - działań pozwalających na ich rozwiązanie. Namysł i działania są nierozłączne, muszą się uzupełniać. Pojawiając się osobno, nie przyczyniają się do poprawy zaistniałej sytuacji. A następstwem takiej "rozdzielności" mogą być kolejne, nawarstwiający się trudności życiowe danego człowieka. Nawet małe, pozornie nieistotne problemy mogą przeobrazić się w porażkę życiową.....”

- [1] Margasiński, A. 2010. *Rodzina alkoholowa z uzależnionym w leczeniu*, Impuls, Warszawa.
- [2] Majchrzyk-Mikuła, J. 2006. *Konsekwencje związku z osobą uzależnioną od alkoholu*, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa.
- [3] Gaś, Z. 1993. *Rodzina wobec uzależnień*, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Michalineum, Warszawa.